

RENDESZETTUDOMÁNYI DOKTORI ISKOLA

TÉZISFÜZET

CIELESZKY PÉTER

A R E N D E S Z M É J E

CÍMŰ DOKTORI (PhD) ÉRTEKEZÉSÉHEZ

TÉMAVEZETŐ:

DR. MOLNÁR KATALIN

EGYETEMI DOCENS

TÁRS-TÉMAVEZETŐ:

PROF. DR. FINSZTER GÉZA

PROFESSOR EMERITUS

BUDAPEST, 2024.

TARTALOM

1. A tudományos probléma megfogalmazása	3
2. Hipotézisek (H_0 -s)	4
3. A kutatás célja és módszerei.....	5
4. A kutatómunka összegzése és az értekezés hipotéziseinek teljesülése	7
5. Új tudományos eredmények	14
6. Ajánlások, a kutatási eredmények gyakorlati felhasználása.....	15
7. A tézisek ismertetése során hivatkozott irodalom.....	20
8. A kutatással kapcsolatos publikációk jegyzéke	21
9. Szakmai-tudományos életrajz.....	23

1. A TUDOMÁNYOS PROBLÉMA MEGFOGALMAZÁSA

Gondolataink a biztonságról, képzeink a rend természetéről, valamint ez utóbbiak megnyilvánulásai fizikai és környezeti infrastruktúráinkban korszerűen meghatározottak. Emellett eltérő képzeink vannak a világ különböző tájain arról, mit jelent a biztonság, és mit tekintünk rendnek a társadalomban. Látható az is, hogy a Föld különböző részein élő közösségek életminősége tekintetében nyugtalanító az egyenlőtlenség, miközben a globalizáció e párhuzamos valóságok érzékelését virtuálisan kézzelfoghatóvá tette. A korszerű meghatározottságnak tehát egyidejűleg több értelmezési rétege, dimenziója létezik. Ez az egyéni szocializáció szintjén is tetten érhető, árulkodó lenyomataként a történelmi környezet változásának, a földrajzi helynek és az időnek, amely e változásokat korszerűvé érleli – átvezetve az emberi közösségeket érintő kutatások irányába.

A biztonságot érintő aktualitás kérdése napjainkban sem szorul magyarázatra. A teljesség igénye nélkül hivatkozom Európa érintettségére migrációs kitettsége okán, az orosz–ukrán, valamint a palesztin–izraeli konfliktusok hatásaira, a többpólusú világrend formálódásának biztonsági kockázataira, a globális éghajlatváltozás következményeire vagy a közelmúlt intő jeleként a pandémia hatására.

Az értekezésbe foglalt – témába vágó – kifejtés részletezettségével egyrészt az volt a célom, hogy a biztonság fogalmát pontosítsam a rend eszméje valóságának tételezésével, kiemelve a rend pozitív értékalapú meghatározottságát, másrészt pedig az, hogy befogadó elméleti keretet teremtsék a rend természetét érintő problémakör tárgyalásához.

Ezért szövi át az értekezést az az előfeltevés, miszerint a rend eszméje létezik, valósága kutatható, hatása pedig az emberek és közösségeik gondolkodására, viselkedésére, közös akcióikra etc. állandó és meghatározó. Feltételeztem továbbá azt is, hogy az ilyen irányú kutatások eredményei a rendészettudomány számára hasznosíthatók, és igazolásuk segíti annak a kérdésnek a megválaszolását, hogy *a rendészetnek milyen (mely) társadalmi rend előfeltételeinek megteremtésében, fenntartásában és helyreállításában kell közreműködnie, és mindezt hogyan kell megvalósítania.*

Az értekezés központi tudományos problémája gyakorlatilag ebben a kérdésben összegezhető, a továbbiak pedig ebből levezethetők. Megválaszolásuk olyan elméleti keret megteremtésére sarkalt, amely egy meghatározott nézőpont létjogosultságát vezeti be a rendészet tudományos kutatásába a rend eszméjének előfeltevésén keresztül.

2. HIPOTÉZISEK (H₀₋₅)

A kutatási hipotézisek azon a megállapításon alapulnak, hogy *a rend eszméje rend-képzetek és előképek formájában létezik, valósága kutatható, rétegei archetipikusan, evolúciósan, korszerűen és az egyéni szocializáció szintjén bomlanak ki, továbbá az ezirányú kutatás eredményei a rendészettudomány számára hasznosíthatók.* Ez egyúttal a dolgozat ún. nullhipotézise.

H₁: Abból a feltételezésből indulunk ki, hogy indokolt a rendészettudományi kutatások központi kategóriájává tenni a rend fogalmát, mert átfogóbb megalapozás lehetőségét teremti meg a jogrendhez képest, amely lényegesen szűkebb megközelítésre ad lehetőséget az embert szolgáló rendészeti igazgatás szervezete, joga és működése számára.

H₂: Annak ellenére, hogy az igazságosság követelményét mindeddig a rendészettudományi kísérletek a jog világára szűkítették, feltételezésünk az, hogy a szélesebb rend-fogalom sokoldalúbban és a gyakorlat számára hasznosítható módon képes feltárni és szolgálni az igazságosságnak a társadalom működése szempontjából meghatározó humán értékeit.

H₃: Feltételezésünk az, hogy a rend nem lehet értékmentes/értéksemleges kategória. Az egész emberi történelem a humánusot szolgáló rend és az azt brutálisan elutasító rend küzdelmeként fogható fel. Ebben a történelemben a rendészet ritkábban állt a humánus oldalára, és nagyon gyakran szolgálta az embertelen önkényt. A rend humánusa csak a szabadsággal és a biztonsággal szembesítve értékelhető, de ez az értékelés a rendészettudomány számára is kötelező feladat.

H₄: Feltételezzük, hogy a rend fogalma kiterjesztett értelmezésben szükségessé teszi – a rendészeti igazgatásnak a hagyományos szervezeti kultúrára építkező elemzése mellett – a teljes rendészeti infrastruktúra működésének vizsgálatát, ami szükségszerűen összekapcsolódik a rendészeti infrastruktúra pozitív értékalapú rendre épülő jellegével és az emberi méltóság sérthetlenségének tételezésével.

H₅: Feltételezzük, hogy a rendészettudomány – amelynek ráadásul jellemzője, hogy sok szállal kapcsolódik a társadalomtudományok számos területéhez, és egyre kevésbé nélkülözheti a természettudományok segítségét – csak akkor képes a kutatásokhoz nélkülözhetetlen fogalomrendszert felépíteni, ha azt a modern nyelvtudomány és evolúciós pszichológia alapjaira helyezi.

3. A KUTATÁS CÉLJA ÉS MÓDSZEREI

1.) Az értekezés címe – *a rend eszméje* – elméleti megközelítést ígér, amelynek keretében vizsgálom a biztonság és a rend fogalmát, természetét, jelentésrétegeit és a *velünk élő rend-képzetek* állandó és változó elemeit. Állandóként nevesítem annak *archetipikus* és *evolúciós* meghatározottságát, változóként pedig *korszerű* és *az egyéni szocializáció szintjén megjelenő* kifejeződéseit. Azt vallom, hogy a rend eszméjének invariáns elemei felismerésével az emberi közösségek működésének mélyebb hatóokáig érhetek el, mint amelyre a korszerű és az egyéni szocializációs jelenségekből következtetni képesek vagyunk. Az értekezés tehát a rend-képzetek jelentésrétegein keresztül, a rend eszméje invariáns elemei létezésének feltételezésével, majd bizonyításával vezet el napjaink rendészeti valóságának és problémáinak mind teljesebb megértéséhez. A kutatás további céljai a központi kutatási probléma részletesebb tematizálása mentén bomlanak ki.

Az első hipotézist megalapozó tudományos probléma, hogy érdemes-e (szabad-e, szükséges-e) a rendészet fogalmi meghatározásainak gyökereit a rend-képzet történeti és rendszertani jellemzőire visszavezetni, és ilyen módon a rendészet központi kategóriájává a rend fogalmát tenni. A kutatási kérdés a rendészettudomány inter- és multidiszciplináris beágyazottsága és jellege okán különösen izgalmas távlatokat teremt a kifejtésben, ugyanakkor legalább ilyen veszélyek is kísérik, hiszen valamennyi kapcsolódó diszciplína széleskörű kutatói tájékozottságot igényel. Ehhez szorosan kapcsolódik az a kérdés, hogy megfogalmazható-e az, milyen (rend-) prekonceptiókra támaszkodva alakul ki az intézményesített rendészet, annak milyen fenntartható működésmódja válhat elfogadottá egy adott közösségben, továbbá ezt az elfogadást milyen közösségi és intézményi szinten közvetített rend-előkép teheti legitimé. Ezen túlmenően vajon a rend-fogalom értékmentes/értéksemleges, morális megítélést nem visel el, avagy éppenséggel csak érték kategóriaként nyer értelmet, ami a rendet minősíti. Megoldás lehet-e a közösség általi elfogadottság legitimáló ereje, avagy a közösség dönthet rosszul is? A (társadalmi) rend önmagában is vizsgálható, avagy csak az igazságossággal, a szabadsággal és a biztonsággal való szembesítés során lehet állást foglalni a rend minőségéről?

Mindez összekapcsolódik a társadalmi rend fenntartásának egyik előfeltételével, az igazságosság érvényesülésének kívánalmával. Ezzel összefüggésben tudományos problémaként merül fel, hogy a rendészettudomány számára vajon kikerülhetetlen-e a rend legtágabb, planetáris méretű fogalmának tanulmányozása, avagy elegendő a szűkebb jogrend fogalomból kiindulni, és annak keretei között értelmezni az igazságosság követelményét. A problémafelvetések a rendészeti infrastruktúra és működés háttérében meghúzódó rend

prekonceptiók értékhozására is ráirányítják a figyelmet, különös tekintettel arra, hogy azok mennyiben támogatják az együttműködés kultúrájának kialakítását, valamint az emberi méltóság tiszteletének előtérbe helyezését hangsúlyozó értékrendet. Kérdés, hogy a hagyományos szervezeti kultúra megközelítése helyett (vagy/és mellett) figyelemmel kell-e lenni a pozitív értékalapú rend minőségét előtérbe helyező értelmezésre.

Végezetül e kutatások a rendészettudomány számára nemcsak hasznosak, hanem alapvető jelentőségűek, hiszen a tudományterület elméleti megalapozását – az állam- és jogtudományi megközelítés mellett – tágabb kontextusban teszik értelmezhetővé. Nem egymással szembe helyezkedve, sokkal inkább egymás nézőpontjait kiegészítve. Kérdésként merül fel a rendészettudománnyal összefüggésben, hogy milyen mértékben van szüksége önálló fogalomrendszer kialakítására (amit az új diszciplína szótárának is tekinthetünk). Olyan alapokra van-e szükség, amelyek a modern nyelvtudomány gyökereihez és az evolúciós pszichológia eredményeihez vezetnek, avagy elegendő a rokon területek (normatív és teoretikus jogtudományok, szervezés- és vezetéselméletek stb.) tanulmányozása?

2.) Értekezésem egyrészt felfedező, kísérleti jellegű alapkutatás, amelyet a rend eszméjeként nevesített elméleti probléma megoldásának igénye inspirált (modelljeként egyes társadalmi jelenségek rendészettudományos fókuszú vizsgálatának). Célom rámutatni részben tudatos, részben tudattalanul meglevő rend-előképeink, rend-képzeteink meghatározó jellegére, egyben felmutatni azokat az összefüggéseket, amelyek a kibontakozó tudományos problémát a rendészettudományhoz kapcsolják. Az elsődleges kutatási cél kibontása (a rend eszméjének valósága) az értekezés egészen végighúzódik, igazolása leíró és magyarázó attitűdöt mutató kutatási részekkel támogatott.

Az értekezésben – témájára tekintettel – nem alkalmaztam kvantitatív kutatási módszereket. A kvalitatív módszerek közül túlnyomórészt a releváns szekunder szakirodalom felkutatásával és feldolgozásával éltem, illetve interjúk készítésével mutattam be két eltérő szocializációt mutató interjúalany értékrendi közösségét az élhető társadalom fogalmának kibontásán keresztül, láttatva a tárgyalt jelenséggel kapcsolatos egyediesített attitűdöket is, a rend eszméjének az egyéni szocializáció szintjén megjelenő kifejeződéseként.

Az értekezésben felvetett problémákat – különösen a rend eszméjének létezésére és megnyilvánulási formáira tekintettel – a rendészet tudományos megközelítésében vizsgáltam. Ugyanakkor már a kutatásra történő felkészülés során is magától értetődő volt – a rendészettudomány multi- és különösen erős interdiszciplináris ráutaltsága okán –, hogy a széleskörű szakirodalmi tájékozottság számos tudományterület forrásainak behatóbb ismeretét

feltételezve vezethet el az elvárt szintézisig, az előfeltevések igazolásáig. A kutatás ezt a vélelmet igazolta.

A felhasznált, több tudományági ismeretanyagot átölelő szakirodalom kiválasztása a téma kimunkálására, az önálló kutatási irányok kijelölésére katalizáló hatással volt, és az új tudományos eredmények igazolását nagymértékben segítette. A rendészettudományi megközelítés és fókusz mellett a megszerzett ismeretek a valóság tudományos megismerését célzó több mint 30 tudomány-részterületi és tudományági megközelítésből származtak.

4. A KUTATÓMUNKA ÖSSZEGZÉSE ÉS AZ ÉRTEKEZÉS HIPOTÉZISEINEK TELJESÜLÉSE

Az értekezésben a biztonság fogalmi meghatározását annak pozitív értékalapú rendre irányuló igényünk változatlanságának megjelölésével bővítettem. Megállapítottam, hogy a külső és belső biztonság határainak elmosódása, valamint a modern rendészet fejlődése kihívások elé állította a rendészet területét, elméletét és gyakorlatát egyaránt. A változásokra adott válaszok között a komplementer rendészet kibontakozása éppúgy megfigyelhető, mint a kihívásokkal szemben fellépni kényszerülő rendészet autokratizálódása.

Folyamatos tehát az aktualitása annak a kérdésnek, hogy milyen társadalmi rend fenntartására van mandátuma a rendészetnek, illetve egyáltalán milyen szerepe van, illetve kell, hogy legyen a társadalmi rend megteremtésében, fenntartásában, megóvásában. Vagy – ahogy Concha utalt rá – a társadalmi rend érvényesülését elősegítve annak előfeltételei biztosításában.

A rend természetére irányuló kutatás a valóság különböző területeinek rend-képzetei felé vezetett, amelyeket egyrészt a megfigyelt külső környezet sajátosságai, valamint a megfigyelő (szubjektum) meghatározottságai befolyásoltak. A jellemzők számbavétele a tematikus rész összegzésében megtörtént. A rend eszméjének előfeltevése – annak archetipikus, evolúciós, korszerű és az egyéni szocializáció szintjén megjelenő meghatározottságának elkülönítésével – az emberi egyed és közösségei rendszerű gondolkodását megérteni kívánó kutatói érdeklődés modelljévé vált.

Ebben a modellben a rend archetipikus és evolúciós meghatározottságai a rend eszméjeként a megfigyelő (szubjektum) adottságaiként jelennek meg, egyrészt evolúciós változások összetett eredményeiként, másrészt pedig archetipikus jellegük a priori formájában, amelyet a modern nyelvtudomány megközelítésében mutattam be.

A rendszerű gondolkodás igazolása és annak invariáns hatóokai feltárása teremti tehát meg a legtágabb keretet ahhoz, hogy az emberi közösségek – és így a modern társadalom – szemet gyönyörködtető sokszínűséget és változatosságot mutató történelmi palettáján a közösségi/társadalmi rend meghatározó jellegzetességeit megismerjük.

Tény azonban, hogy e hatóokok között húzódik meg a rend jelentésrétegei között annak törvényként, szabályként ismert jelentése is. Ez előbb általánosabb értelemben – mint *a dolgok rendje* – jelent szabályt vagy törvényszerűséget, ám csak az emberi kultúra fejlődésének egy bizonyos pontjától válik (írott) paranccsá, törvénné és jóval később, a modern állam kialakulásával olyan jogrenddé, amely a jogok és kötelezettségek rendszerezett összességéként szabályozza az emberi közösség mindennapjait.

A jog(rendszer) a rend eszméjének modelljében tehát nem annak invariáns hatóokai körében jelenik meg (bár kialakulásának okai nyilván ide vezetnek), hanem annak korszerű és az egyéni szocializáció szintjén meghatározott valóságában manifesztálódik, többszörös áttételen keresztül kialakuló következményeként az emberi közösségek rendszerű gondolkodásának. Éppen ez a folyamatosan változó korszerűség az oka annak, hogy a jog időben és térben változó tartalmához és szellemiségéhez képest a rend fogalma és természete átfogóbb megalapozás lehetőségét teremti meg a jogrendhez képest, amely tulajdonképpen a rend (ti. a társadalmi rend) éppen aktuális, tehát *valamilyen* elképzeléséhez teremti meg a formát, írott, koherens szabályok összességével. Mi sem bizonyítja ezt okszerűbben, mint a Radbruch-formula, amely éppen a jog érvényességével összefüggő dilemma mentén határoz meg érvénytelenítő kritériumot.

Ott ugyanis, ahol a jog az erkölcsi törvénybe ütközik, a jogi jelleget nélkülöző szabályról lehet csak beszélni. Az erkölcs pedig – ebben az értelemben – talapzata a jognak. Azt, hogy mi helyes, és mi nem, a jog rögzíti, de ettől még nem válik forrásává az ismeretnek, sokkal inkább annak kifejeződése. Az emberi közösségek rendje (a társadalmi rend) az emberek egymáshoz való viszonyulásában fejeződik ki, és akkor is így fejeződött ki, amikor még nem volt jogrend.

Az írott és íratlan szabályok által biztosított rendezettség tehát mindvégig kísérte az emberi közösségeket, amelyek kivétel nélkül felvették az elrendezettség valamilyen formáját a történelmi időben. Ezen elrendezettségre irányuló hatóoki meghatározottság feltételezése a rend eszméjének valósága, amely ekképp helyezi kontextusba a jogrendet a rend természetét előtérbe állító kutatásban.

H₁: Megállapítható tehát, hogy indokolt a rendészettudományi kutatások központi kategóriájává tenni a rend fogalmát, mert átfogóbb megalapozás lehetőségét teremti meg a jogrendhez képest, amely lényegesen szűkebb megközelítésre ad lehetőséget az embert szolgáló rendészeti igazgatás szervezete, joga és működése számára. Első hipotézisem tehát igazolható.

Az értekezés egyrészt rámutatott arra, hogy az igazságnak van egy erkölcsi és egy normatív megközelítése. Az előbbi a helyes magatartásra és lényegében az egyedek egymás közötti interakcióira vonatkozatható, az utóbbi pedig az egyedközösség relációjában értelmezhető, és nem mellesleg a társadalmi rend előfeltétele. Szerepe Szent Ágostonnál, Arisztotelésznél és Bullnál az emberi közösségek második szerveződési szintjén jelenik meg (nem pedig a család és a rokonság szerveződési szintjén). Arisztotelész kifejezetten hangsúlyozza az igazságosság állami létben fogant jellegét.

Emellett a kutatás arra is rávilágított, hogy az igazságosság érvényessége és érvényesülése között különbség van, és az igazság fogalma csak térben és időben definiáltan értelmezhető – tehát ebben a tekintetben relatív. Lehet az igazság érvényes úgy, hogy érvényesül vagy nem érvényesül, az azonban biztos, hogy érvényességének feltétele a valós állapotok ismerete, amit az írott törvény, de a törvények szelleme is csak ideig-óráig képes visszatükrözni (amikor pedig már nem, akkor ott az igazságosság érvényessége elveszik).

Ezért nem lehet az igazságosság követelményét – a rendészettudomány nézőpontjából sem – a jog világára szűkítve értelmezni, mert magának a jognak is szüksége van a valós állapotok ismeretére és az erkölcs aranyfedezetére ahhoz, hogy jogi jellege és érvényessége meglegyen. Tehát Arisztotelész, amikor megfogalmazza, hogy a törvény a rend egy bizonyos fajtája – a jó törvény a jó rendé –, éppen erre utal.

Összegzésképpen tehát megállapítható, hogy az igazságosság ugyan a közösségi létben (Arisztotelésznél az állami létben) fogant, de forrása a tényleges állapotok ismerete (és nem a jog). A tényleges állapotok ismerete alapozza meg tehát az igazság érvényességét, és magától értetődik, hogy a jog pedig ezt a törvényen keresztül kifejezheti így vagy úgy (a jó törvényen keresztül jól). A valós állapotok a társadalmi rend világában manifesztálódnak, kortól és helytől függően, de kifejeződéseként a rend eszméjeként feltárt hatóóki meghatározottságnak. Nem a jog teremt igazságot, hanem a valós állapotok érlelik ki azt, a jog pedig szabállyá, törvénnyé merevíti. Ha jó a törvény, akkor keretet teremt az igazságosság érvényesülésének.

Megjegyzésem e mellett az, hogy a hipotézis bizonyítása nem a jog vizsgálatának és megközelítésének háttérbe szorítását jelenti. Pusztán annak kifejezését, hogy a logikai

elsőbbség a rendé, amely a valós állapotokon keresztül kifejeződve beágyazza az igazságot. És ha jó a törvény, akkor e valós állapotokra érvényes igazság fejeződik ki benne. A rendészettudomány számára tehát az értelmezés kontextusa bővül a rend természetének kutatása által.

H₂: A második hipotézisemben leírtak tehát – miszerint a szélesebb rend-fogalom sokoldalúbban és a gyakorlat számára hasznosítható módon képes feltárni és szolgálni az igazságosságnak a társadalmak működése szempontjából meghatározó humán értékeit – igazolhatók.

A rend eszméjének evolúciós meghatározottsága körében megfogalmaztam, hogy az emberi társulások célja a faj- és önfenntartás, valamint a biztonság megteremtése. Ebből az egyszerű tételből kiindulva tekinthető alapvető értéknek az egyed élete és a közösség fennmaradásának biztosítása. Alapvető érték az élet és az ezt garantáló biztonság. Azt, hogy az egyén és a közösség szempontjából ez mennyire összefonódott az evolúció menetében, többek között az altruizmust tárgyaló kutatások is bizonyítják. Ezek az értékek, mint viszonyítási pontok azonban akkor jegecesedtek ki, amikor az emberi közösségek belső világát a külvilág történései a mainál jóval nagyobb kitettséget okozva voltak képesek befolyásolni.

Napjainkra ez a kitettség megváltozott, és jelentősebbé váltak a közösségi lét és együttélés kihívásai, miközben pszichológiai algoritmusaink a korábbi változások időtartamban is mértékadóan meghatározó keretei között alakultak ki. Az emberi faj történetében másodpercekké zsugorodó modern világunkban tehát a mindennapi élet már nem a külső kitettségek árnyékában, sokkal inkább az emberi közösségeken belül és között értelmezett biztonság keretei között zajlik.

Az emberi közösségek rendje tehát a kezdetektől fogva értéket hordozott, amely az élet és a biztonság fogalmakkal írható le legegyszerűbben. A biztonság témakörében ezért fogalmaztam úgy, hogy a biztonság meghatározásába szükségszerűen bele kell foglalni a pozitív értékalapú rend iránti igény változatlanosságát.

Némi magyarázatot igényel ugyanakkor annak többször hivatkozott ténye, miszerint az ember evolúciós adottsága bármilyen kulturális eszme befogadására való képesség. Ha ez így van, akkor viszont nem szükséges a rend iránti igény változatlanosságát a 'pozitív' jelzővel kiegészíteni, ám ez esetben az életigenlő alapértékek sérülnek példának okáért egy olyan kulturális eszme elfogadására való hajlandóság tömegessé válása esetén, amely nem az életet, hanem az elmúlást tekinti értéknek. És lássuk be, voltak, vannak is ilyen közösségek, továbbá

volt példa arra is, hogy hosszabb időn keresztül teret kapott egy, a jó és a rossz hagyományosnak tekintett értékelítettségét meg- vagy kifordító eszme. Az értelmezésben mutatkozó ellentét látszólagosnak tekintem, és az alábbiak szerint oldom fel, igazolva a hipotézis előfeltevését, miszerint *a rend nem lehet értékmentes kategória*.

Alighanem a bármilyen kulturális eszme elfogadására való hajlandóság lényege az emberi gondolkodás és lét olyan fundamentuma, amely eredeti formájában a külvilághoz való alkalmazkodás lehetőségeit biztosította. Széleskörű befogadóképességet, amelynek keretén belül az organizmus (ti. itt az emberi egyed) tovább élhet. A közösségi létmódban az emberek eredetileg és hosszú időn át olyan interperszonális viszonyokra voltak pszichológiailag paraméterezve, amelyek 50–150 fős közösségeikre optimalizálódtak. Ezekben a közösségekben a mindennapokat a család, a rokonság, a hagyományok és a tradíciók keretei szabályozták (ti. nem a jogrend), amelyek e különálló közösségek sokszínűségét az ismert etnológiai kutatásokon át részben hozzáférhetővé is tették.

E korabeli közösségek értékvilága sokkal közvetlenebbül kapcsolódott az emberi faj fundamentálisnak tekinthető értékeihez, az élethez és a biztonsághoz. A modern társadalmakig vezető út lényegében az emberi faj útkereséseként fogható fel, amelyben a korábbi változásokhoz képest egyik pillanatról a másikra vesztette el külső környezeti kitettsége relációját, miközben felduzzadó közösségei működésének (rendjének, tovább élésének) számos változatát mutatta – sokszínű értékvilágot tükrözve.

Az elmúlt évezredek ismert történelmében az emberi faj sokszor az elrendezettség olyan eszmei megalapozásáig jutott, amelyben visszatért az emberi élet és biztonság elsődlegességének hangsúlyozásáig azzal, hogy az emberi méltóság tiszteletének mindenek felett álló értékét és sérthetlenségét helyezte rendjének középpontjába. Pontosan úgy, ahogyan azt a dolgok rendje teleologikus meghatározottsága kapcsán már láthattuk, és amelyre Polcz is utalt, amikor a rend lényegi attribútumaként azon folyamat céljának történő megfelelést jelölte meg, amely szempontjából az megmutatkozik és amelyet ekképp szolgál.

H3: A hipotézis tehát – miszerint a rend nem lehet értékmentes kategória – igazolható. A történelmi tapasztalatok és kutatás a társadalmi rend értékhordozó megalapozását szükségszerűnek mutatják, amelyben a hozzáadott érték éppen azon emberi közreműködésben kell megjelenjen, hogy mindezt pozitív értékalapon tegye meg, a társadalom szempontjából legmegfelelőbb értékválasztások mentén. Igaz tehát, hogy képesek vagyunk bármilyen kulturális eszmét elfogadni (időlegesen jó vagy rossz rendet teremteni), de alapvető értékeink keretét szabnak annak, hogy hosszabb időre olyan eszme rabjává váljunk, amely az

életigenléssel szembe helyezkedő. Ez az emberi gondolkodás szabadságának kerete a rend eszméjének modelljében, ahol a rendészet tudományos kutatóinak felelőssége – Concha után – a társadalmi rend előfeltételeit mindezek figyelembevételével létesíteni.

H4: Negyedik számú hipotézisem a nullhipotézis és azt követő három premissza konklúziója, elfogadása lényegében az előbbiek elfogadásának szükségszerű következménye. Abban a társadalmi rendben ugyanis, amelyben az emberek életét, egyéni és közösségi létének biztonságát az emberi méltóság mindenképp felett álló értékének tiszteletével alapozzák meg, ott a rendészet intézményesült rendszerében, infrastruktúrájában, szervezeti kultúrájában és azt formáló intézkedéseiben, valamint különösképpen oktatásában ennek az értékválasztásnak vissza kell tükröződnie.

Éppen ennek kutatása nyithatja meg azt a diskurzust, amely a magyar rendészet állapotfelmérését célozva kíván eljutni annak megállapításáig, hogy időszerű-e a finszteri meghatározás szerinti reform, modernizálás vagy korszerűsítés.

Mivel értekezésemnek ennek tárgyalása közvetlenül nem volt célja, ezért ismételtén csak utalnék Budavári Árpád enciklopédikus megalapozással írt doktori értekezésére, amelyben végezetül úgy foglalt állást, hogy a *„magyar rendészet megújításának nem szükségképpen útja a rendőrség decentralizálását, demilitarizálását és depolitizálását fókuszba állító rendészeti reform. A magyar rendészet jelenlegi strukturális vázán is működhet problémaérzékeny, a társadalom közösségeivel és a közigazgatással kooperáló, törvényes, demokratikus és modern rendészet.*”¹

Magam ebben a kérdésben elismerem a működő rendszerben rejlő tartalékok lehetőségének aktívabb és teljesebb kihasználására irányuló szándékot, emellett azonban elodázhatatlannak tartom az állapotfelmérést, amelynek hiányára kollégám is *a rendszerváltástól hurcolt hiátusként* hivatkozik.²

Jelen dolgozat szellemiségében egy ilyen állapotfelmérés végrehajtását megelőző elmélyülés lehet, emlékeztetőül az úton, amelyen a magyar rendészet már többször elindult, de végig még nem mehetett a rendszerváltoztatás óta eltelt évtizedekben.

Értekezésemet mind a biztonság, mind pedig a rend esetében a fogalmi, történeti-etimológiai megközelítéssel kezdtem. A szavak jelentése történelmi kontextusának (időbeli

¹ Budavári, „A reform és a közösség alapú működés kilátásai a magyar rendészetben”, 7.

² Budavári, 390.

meghatározottsága) vizsgálata, a modern nyelvtudománynak a gondolkodás kialakulására és a nyelv szerepére vonatkozó megállapításai, valamint az evolúciós pszichológiának az emberi viselkedés okait kutató érdeklődése figyelmet e társadalomtudományok lencséjén keresztül fókuszálta a rendészettudományra. Idővel az a meggyőződés alakult ki, hogy a rendészettudomány érdeklődési terébe tartozó valóság általam vizsgált jelenségeit kizárólag a segítségül hívott tudományterület fogalmi és értelmezési rendszerében tudom adekvátan magyarázni.

Már a Rendészettudományi Szaklexikon biztonság és rend fogalmi meghatározásai rámutattak arra, hogy a rendészet tudományos kutatása során használt fogalmak meghatározása multidiszciplináris jelleget mutat. Ám éppen a biztonság és rend fogalmak mélyebb vizsgálata irányította rá a figyelmet arra, hogy e kölcsönzött fogalmak *rendészetiesítése* hiányában a rendészettudomány számára csak részben válnak használhatóvá, a kifejtési tervezett jelentés közvetítésére így csak részben lesznek alkalmasak.

Az önálló fogalomrendszer kialakítására irányuló igény tehát indokolt és szükséges, de a diszciplína jellegéből fakadó fogalmi átvételek csak az értelmezés első lépései lehetnek, második lépésként a fogalmak *rendészetiesítésének* útja azok jelentésének adott területre történő meghatározásával kell folytatódjon. Ez történt a biztonság fogalma esetén is, ahol lényegében arra a kérdésre kellett választ találni, hogy mit jelent a biztonság a rendészet tudományos kutatása szempontjából. Ugyanezt teszi a hadtudomány, amikor a honvédelmi igazgatás tárgyában keresi a biztonság fogalmi meghatározását, és így született meg a biztonsági tanulmányok biztonság fogalma is.

A kérdés végül bennem a rendészet tudományos problémáinak multi- illetve interdiszciplináris megközelítése problémájaként csapódott le (pontosabban arra jutottam, hogy azzal mutat hasonlóságot), de megoldására jelen értekezés keretei között végül nem vállalkoztam. Megelégedtem azzal, hogy az evolúciós pszichológia és a modern nyelvtudomány kutatási eredményeinek felhasználásánál maradva a multidiszciplináris megközelítést preferálom, miközben igyekeztem szemléletemben interdiszciplináris színezetet is adni a tárgyalásnak.

Annak ellenére tehát, hogy kutatási problémám a rendészettudomány problémájaként fogalmazódott meg, és e kutatás adott területén a kontextualizálást lényegében az evolúciós pszichológia és modern nyelvtudomány olykor összefonódó szemléletmódjai uralták, meg kellett állapítsam, hogy a rendészettudomány egyéb kutatási területeinek mindez nem válhat hasznára, még akkor sem, ha e területén pedig nélkülözhetetlennek látszik.

H5: Ötödik hipotézisem tehát csak részben volt igazolható, mert előfeltevése csak a rendészettudomány meghatározott területére fókuszált – a rendészetnek a társadalmi rend előfeltételei megteremtését érintő – kutatásában volt használható.

5. ÚJ TUDOMÁNYOS EREDMÉNYEK

1.) Új tudományos eredménynek tartom a rendészettudomány kutatási tárgyának pontosabb kijelölését, ami csak a fogalmi bázis kritikai vizsgálatával, a rend (eszméje) fogalmának meghatározásával, a rend fogalmának többoldalú megközelítésével és humán értékhorozó minősége megteremtésének felmutatásával volt lehetséges.

2.) Új tudományos eredménynek tekintem, hogy a velünk élő rend-képzetek történelmi korokon áthúzódó megjelenési formái mögött a rend eszméjének fogalmi rétegei állandó és változó elemeit modellszerűen azonosítottam. Állandó elemeiként (a rend eszméjeként) nevesítem annak archetipikus és evolúciós meghatározottságát, változóként pedig korszerű és az egyéni szocializáció szintjén megjelenő kifejeződéseit.

3.) A rend történeti-etimológiai megközelítése olyan tudományos kutatómunka eredménye, amelynek közreadott összegzése feltárja a rendészet tudományos megközelítésének történeti és tudományelméleti alapjait, segíti befogadását az akadémiai közvéleménybe, valamint hozzájárul a tudományág jövőbeni teljesítményeinek gyarapításához.

4.) Új tudományos eredménynek határozom meg a globális cselekvőképesség fogalmának kimunkálását. Definícióm szerint *a globális cselekvőképesség alatt egy potenciális valóságot értek, amely azt fejezi ki, hogy egy átfogó kihívásra az emberiség az adott világrendet meghatározó hatalompolitikai viszonyok és együttműködés rendszerében milyen aktivitást képes a társadalmi cselekvés gyakorlatába átültetni, e kihívás átfogó és eredményes kezelése érdekében. Olyan potenciálisan igazolt lehetséges valóságról van tehát szó, amelynek realitása megelőlegezhető.*

5.) Új tudományos eredmény a biztonság újrafogalmazása, miszerint *a biztonság legáltalánosabb értelemben olyan, pozitív értékalapú rendre irányuló igényünk változatlanságát feltételező állapotot jelöl, amely szabadságot biztosító cselekvési önállósággal, identitással és egzisztenciális stabilitással jellemezhető, és amelyet szorongás, félelem nem ural, egzisztenciálisan tehát nem fenyegetett.*

6.) Új tudományos eredmény a rend eszméjének olyan meghatározása, ami azt a rendészettudományi elméletek központi kategóriájává teszi. A modell tartalmának kibontása a

társadalmi rend (elvárt) minőségével összefüggésben került kapcsolatba a rendészettudomány érdeklődési területével, valamint a rendészeti oktatással és képzéssel szemben támasztott követelményekkel, mivel kiindulópontom az volt, hogy a rendészetnek elsőként a társadalmi rend előfeltételeit kell megteremtenie, nem pedig magát a társadalmi rendet.

7.) Új tudományos eredmény a rendészettudomány fogalmi apparátusának megújítása azzal a céllal, hogy ez a tudományterület az eddigieknél jobban legyen képes megismerni a rendészeti igazgatásnak azokat a területeit is, amelyek jellemzően elzárkóznak a kutatói tekintetek elől. Egy ilyen fejlődési irány hatásosan szolgálhatja azt a modernizációt, ami harmóniát teremt a rendészeti igazgatás kettős célja, az eredményesség és a törvényesség között.

6. AJÁNLÁSOK, A KUTATÁSI EREDMÉNYEK GYAKORLATI FELHASZNÁLÁSA

1.) A kutatás menetében általában a jelenségek leírására vagy a rendészettudományon kívüli tudományterületekről kellett fogalmakat kölcsönöznöm, vagy új fogalmat kellett alkotnom, vagy pedig valamely meglévő fogalom rendészettudományra fókuszált meghatározását kellett megadnom. Ez utóbbi esetben azt vizsgáltam, hogy az adott fogalom a rendészettudomány számára mit jelent. Nem szeretném áztatni magam azzal, hogy az e körben új tudományos eredményként bemutatott fogalmak használatában én voltam/vagyok az első, mert e tárgyban a rendészettudomány szakirodalmán túlmutató teljes és részletes előzménykutatásnak nem láttam értelmét.

Tudományos eredményként tekintek azonban arra az erőfeszítéseimre és annak eredményeire, hogy egyes fogalmak esetében a rendészettudomány számára hasznosítható jelentéskontextust teremtettem (lásd a rend, a rend eszméje; rend-előképek, rend-képzetek), vagy egy már meglévő meghatározás aktualizálását és fókuszálását végrehajtottam (lásd a globális cselekvőképesség és a biztonság fogalma). Ezt a munkát tovább kell folytatni, az egyes részterületek vizsgálata – különös tekintettel a valóság más tudományterületek rendjére vonatkozó részeinek elmélyítése – ki is kényszeríti a fogalmi bázis bővítését.

Meg kell ugyanakkor mondjam, hogy nem törekedtem új fogalmak alkotására és bevezetésére kutatásomban, pontosabban nem volt kitűzött cél új fogalmak bevezetése. Talán a *rend eszméje* volt az egyetlen kivétel ez alól, ám eredetileg ezzel a megjelöléssel is csak az volt a célom, hogy egy megérzésemnek hangot adva meghatározott kifejezéssel rögzítsem annak tartalmát. Definíciója később született meg, az általánosság egy bizonyos szintjén, miszerint *a rendszerű gondolkodás meghatározottsága mögött egy történelmi korokon átívelő a priori*

szükségesség által inspirált evolúciós igény húzódik, amelyet a rend eszméjének neveztem el.

Ezt a meghatározásomat kiinduló alapnak tekintetem, és az evolúciós jelleg utólagos betoldásán kívül lényegében nem is változtattam rajta. Tartalmát azonban az *archetipikus* és *evolúciós* hatóoki jelleg kibontásával mélyítettem, feltárva ezeknek kapcsolatát a *korszerű*, valamint az *egyéni szocializáció szintje* általi meghatározottsággal. Az út e feltárt rétegekhez a *rend-képzetek*, *rend-előképek* fogalmi meghatározásán és eredetének vizsgálatán keresztül vezetett el, amely fogalmakat a rendészet tudományos kutatására formáltam.

A fogalmi megközelítés tehát a kutatás további irányainak elkerülhetetlenül részévé fog válni. Ebben a munkában egy lexikális igényű talapzatról, a többször hivatkozott Rendészettudományi Szaklexikon egyes meghatározásaitól rugaszkodtam el, és igyekeztem az egyes szócikkekbe rejtett, olykor a múlt századokat idéző palackposta üzenetét napjaink valóságára aktualizálni vagy az aktualizálás előfeltételeit megteremteni.³

2.) A *globális cselekvőképesség fogalma* – annak általam adott definíciójában – korábban nem volt ismert. Az EU Globális Stratégiája a Közös Biztonság- és Védelempolitika számára prioritásokat határozott meg a COVID-19 járványhelyzet időszakában. E körben a tárgyalások alkalmával a prioritások között – a kihívásokra történő eredményesebb védekezés érdekében – védelmi területen felmerült a globális cselekvőképesség fejlesztésének igénye.⁴ Ám ennek pontos tartalma nem vált mélyebben ismertté. Ettől függetlenül talán megközelítése rokonságot mutathat az általam adott megközelítéssel. A fogalom definiálása azonban ott nem történt meg. Egy másik, jóval pontosabban körülírt kontextusban jelenik meg a fogalom Molnár Gusztáv egyik geopolitikai tanulmányában. Ám ebben nyilvánvalóvá válik, hogy a huszadik század eleji globális geopolitika klasszikusaként ismert Halford J. Mackinderre hivatkozó definíció alapvetően különbözik az általam adottól.⁵

Az általam adott definíció kontextusában a geopolitikai megközelítés meghatározott hatalmi központú fókuszra érdektelen, hiszen ez utóbbiban tulajdonképpen arról van szó, hogy adott hatalom (de lehet bármilyen szövetség is) hogyan, milyen feltételek mellett lehet a nemzetközi politikai térben globálisnak nevezhető aktor. Számomra a globális cselekvőképesség fogalma

³ Korinek, „Utószó a Rendészettudományi szaklexikonhoz”, 8.

⁴ Honvédelem.hu, „EU védelempolitikai igazgatók videokonferenciája”.

⁵ Molnár, „A mackinderi képlet, avagy a geopolitikai egyensúly esélyei”, 48–49.

ennél elvontabb, és messze nem a biztonságpolitikai diskurzus részeként jelenik meg, hanem a biztonsági kitétségek között jóval inkább a 'nem hatalmi' kihívások értelmezési keretében. Mondhatjuk úgy is, hogy definícióm a politikai elgondolásokat kísérő cselekvési realitás maximumára utal – globális spektrumon egy globális kihívásra válaszul.

A fogalom használatának oka a biztonsági kihívások olyan irányú átrendeződése, amelyek körében a globális, majd az ez által kiváltott egyéb hatások elleni védekezés kérdése elsődlegessé válhat. Próbára téve azt a modern világot is, amelyben a vesztfáliai rendszer alapjain nyugvó, a belső rend öréknek tekinthető rendészet létezik. A definíció a rendészeti és egyéb tudományterületi kutatások széles spektrumát nyitja meg.

3.) A biztonság fogalmának meghatározása a modern államok vesztfáliai értelmezési keretében elsősorban annak, mint külső (honvédelmi) és belső (rendvédelmi/rendészeti) oldala jelenik meg. Az értekezés részletesen tárgyalja e határok elmosódásának kérdéskörét, amely a hagyományos definíciót a rendészet tudományos kutatása számára részben hiányossá teszi.

Ebből adódott, hogy a biztonság több meghatározásából, valamint Rodrik trilemma-elméletének következtetéseit felhasználva összeállított általános meghatározását kiegészítettem a pozitív értékalapú rendre irányuló igény változatlanságának tételezésével. E szerint *a biztonság legáltalánosabb értelemben olyan, pozitív értékalapú rendre irányuló igényünk változatlanságát feltételező állapotot jelöl, amely szabadságot biztosító cselekvési önállósággal, identitással és egzisztenciális stabilitással jellemezhető, és amelyet szorongás, félelem nem ural, egzisztenciálisan tehát nem fenyegetett.*

A fogalom kibővített jelentéstartalmú használata a rendészet tudományos kutatásában garanciát teremt a rend értékhorozó természetének figyelembevételére, lehetőség szerint kizárva ezzel az igazgatási terület autokratizálódás és/vagy militarizálódás irányába történő el- illetve visszamozdulását.

4.) Valamennyien úgy tekintünk a világra, hogy abban az elrendezettség bizonyos állapotait látjuk, feltételezzük, gondoljuk – tudatosan vagy éppen nem tudatosan. *Rend-képzeteink, rend-előképeink* előhívhatók, történelmünk pedig számos megnyilvánulással árulkodik elmúlt korokról, ahol valahogyan gondolkodtak a valóságról és a rendről. Abban segítik a megismerést, hogy azonos nézőpontot teremtenek az emberi viselkedést – jelen esetben a rendészettudomány nézőpontjából – kutató számos tudományterület eredményei értelmezéséhez, egyfajta szintéziseként a felhalmozott és részterületenként is óriási mélységben kibontakozó ismeretnek.

A valóság egyes területeinek rendjeit vizsgálva a rend-képzetek jellemzői *archetipikus (a priori)* és *evolúciós* meghatározottságot mutatnak, mindannyiunk gondolkodását meghatározva. E hatókokat a rend eszméjeként határoztam meg azzal a kitételrel, hogy a rend-képzetek *korszerű* és az *egyéni szocializáció szintje* szerinti rétegét a hatóoki meghatározottság manifeszt megnyilvánulásaként tekintetem (bár nem zártam ki esetleges hatóoki vagy kvázi hatóoki jellegét).

A modell tartalmának kibontása a társadalmi rend (elvárt) minőségével összefüggésben került kapcsolatba a rendészettudomány érdeklődési területével, mivel kiindulópontom az volt, hogy a rendészetnek elsőként a társadalmi rend előfeltételeit kell megteremtenie, nem pedig magát a társadalmi rendet.

A rend fogalmát éppen azért kellett a rendészettudomány központi kategóriájává tenni, hogy a vesztfáliai külső-belső rend elválasztáson felépülő, és a honvédelmi igazgatásból kiváló rendészeti igazgatás állam- és jogtudomány-központú megalapozása mellett új tudományos eredményként megerősíthessem, illetve felmutathassam annak pszichológiai és modern nyelvtudományi beágyazottságát, esetenként pedig elsőbbségét a jogrend-kontextusú megközelítéshez képest – hangsúlyozottan kiegészítve, nem pedig háttérbe szorítva azt.

A rend eszméjének kutatása, fogalmi körének kialakítása és a kutatás szemléletmódja hozzájárul a rendészettudomány újabb kutatási irányainak meghatározásához, továbbá az eddig felhalmozott ismeretek új szempont szerinti rendszerezéséhez.

5.) Nem kifejezett célként, de az értekezés megállapításainak szükségszerű következményeként jelenik meg a rendészet világának többször hivatkozott hiátusa (különösen Finszter Géza, Korinek László és Budavári Árpád munkáiban), a rendészet tényleges, valós helyzetének feltárására irányuló igény, amelynek talapzata a mai napig a rendszerváltoztatást követő időszak egyetlen átfogó vizsgálata a Team Consult által. Ennek hiányában ugyanis a rendészeti stratégia kidolgozására sincs mód, legalábbis megalapozott munka a valós állapotok ismeretének hiányában nem várható.

Ennek a kutatási iránynak a jelentősége éppen abban a kérdésben adhatna a jövőre vonatkozó támpontot, hogy milyen mértékben támaszkodhatunk a rendészet világában a jelenlegi keretek közötti működés korszerűsítésére⁶, illetőleg szükséges-e annak modernizációja vagy reformja.⁷

⁶ Budavári, „A reform és a közösség alapú működés kilátásai a magyar rendészetben”, 384.

⁷ Finszter, *Rendészettan*, 308–9.

Az átfogóbb állapotfelmérés a társadalmi rend kérdését nem hagyhatja figyelmen kívül, a vizsgálat körének kibővítésekor tehát az e dolgozatban megfogalmazott szempontokat is érdemes figyelembe venni.

7. A TÉZISEK ISMERTETÉSE SORÁN HIVATKOZOTT IRODALOM

Budavári, Árpád. „A reform és a közösség alapú működés kilátásai a magyar rendészetben”. In *Doktori értekezés*, 2024. <https://doi.org/10.17625/NKE.2023.053>.

Finszter, Géza. *Rendészettan*. Studia Universitatis Communia. Budapest: Dialóg Campus Kiadó, 2018.

Honvédelem.hu. „EU védelempolitikai igazgatók videókonferenciája”. Honvédelem.hu, 2020. <https://honvedelem.hu/hirek/hazai-hirek/eu-vedelempolitikai-igazgatok-videokonferenciaja.html>.

Korinek, László. „Utószó a Rendészettudományi szaklexikonhoz”. *Belügyi Szemle* 68, sz. 11 (2020): 7–17. <https://doi.org/10.38146/BSZ.2020.11.1>.

Molnár, Gusztáv. „A mackinderi képlet, avagy a geopolitikai egyensúly esélyei”. *Korunk* 19, sz. 11 (2008): 46–59.

8. A KUTATÁSSAL KAPCSOLATOS PUBLIKÁCIÓK JEGYZÉKE

- Beke, József; Cieleuszky, Péter; Nagy, Ivett; Fejes, Attila; Rompos, Éva; Kalmár, Ádám; Urbán, Ferenc; Lippai, Zsolt; Pásztai, Gergely Péter. „Nemzetközi Rendészeti Figyelő II.” *Belügyi Szemle* 69, sz. 6 (2021): 1045–68. <https://doi.org/10.38146/BSZ.2021.6.7>.
- Borbély, Zsuzsanna; Cieleuszky, Péter; Csizner, Zoltán; Éberhardt, Gábor; Pesti, Tünde; Schmidt, Laura; Veprik, Zita; Vizvári, Fanni. „Nemzetközi Rendészeti Figyelő I.” *Belügyi Szemle* 69, sz. 2 (2021): 285–303. <https://doi.org/10.38146/BSZ.2021.2.6>.
- Cieleuszky, Péter. „A rend eszméje 2.” In *V. Turizmus és Biztonság Nemzetközi Tudományos Konferencia Tanulmánykötet*, 18–30. Nagykanizsa: Pannon Egyetem, 2021.
- Cieleuszky, Péter. „A rend eszméje”. In *IV. Turizmus és Biztonság Nemzetközi Tudományos Konferencia Tanulmánykötet*, 64–71. Nagykanizsa: Pannon Egyetem, 2020.
- Cieleuszky, Péter. „A rendészet rendje 2.: A rend fogalmi rétegei, a társadalmi rend és az igazságosság”. *Belügyi Szemle* 71, sz. 4 (2023): 637–57. <https://doi.org/10.38146/BSZ.2023.4.5>.
- Cieleuszky, Péter. „A rendészet rendje I.” *Belügyi Szemle* 71, sz. 3 (2023): 359–73. <https://doi.org/10.38146/BSZ.2023.3.1>.
- Cieleuszky, Péter. „Az evolúciós pszichológia a rendészet tudományos megközelítésében”. *Belügyi Szemle* 71, sz. 9 (2023): 1635–46. <https://doi.org/10.38146/BSZ.2023.9.7>.
- Cieleuszky, Péter. „Az örök értékek Pantheonja”. In *Honestas, Humanitas, Humilitas: ünnepi kötet Kerecsi Klára tiszteletére*, Szerk. Harmati, Barbara; Kovács-Szitkay, Eszter; Pap, András László; Papp, Bendegúz. 7–19. Budapest: L’Harmattan Kiadó, 2021.
- Cieleuszky, Péter. „Challenges Faced by Law Enforcement in the 21st Century, with a Special Focus on Specific Issues of Hybrid Threats – Security »of a Thousand Faces«”. *Vojenská reflexie* 18, no. 3 (2023): 7–20. <https://doi.org/10.52651/vr.a.2023.3.07-20>.
- Cieleuszky, Péter. „The Order of Policing. Laying the foundations for research on the Ideas of Order”. *Moldoscopie*, no. 1(98) (2023): 83–93. [https://doi.org/10.52388/1812-2566.2023.1\(98\).06](https://doi.org/10.52388/1812-2566.2023.1(98).06).
- Cieleuszky, Péter. „Útkereső elődök nyomában”. *Belügyi Szemle* 70, sz. 11 (2022): 2211–15. <https://doi.org/10.38146/BSZ.2022.11.9>.

- Cieleszky, Péter; Dr. Takács, Tibor. „Elmélkedés a hivatásról”. In *50 éves a rendészeti felsőoktatás*, 105–110. Budapest: Ludovika Egyetemi Kiadó, 2021.
- Cieleszky, Péter; Dr. Takács, Tibor. „Ünnepi hétköznapiak - foglyul ejtett valóság”. In *Az igazság védelmében*, 145–158. Budapest: Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága (BVOP), 2019.
- Cieleszky, Péter; Kiss, Máté Attila. „Ébredő nemzedékek”. *Nemzetbiztonsági szemle* 8, sz. 1 (2020): 62–73. <https://doi.org/10.32561/nasz.2020.1.4>.
- Finszter, Géza; Cieleszky, Péter. „Stílusváltások a világ rendészeti járványkezelésében”. *Scientia et Securitas* 2, sz. 3 (2021): 292–307. <https://doi.org/10.1556/112.2021.00060>.
- Molnár, Katalin; Cieleszky, Péter. „Alapkutatási kísérlet a rendészet tanulmányozásához”. *Magyar Rendészet* 23, sz. 3 (2023): 75–87. <https://doi.org/10.32577/mr.2023.3.4>.
- Molnár, Katalin; Cieleszky, Péter. „Philosophical Thoughts on Security”. *Časopis Policajná teória a prax* 32, no. 1 (2023): 101–110.

9. SZAKMAI-TUDOMÁNYOS ÉLETRAJZ

➤ Cieleszky Péter 1974. november 5-én született Budapesten. Alapfokú tanulmányait Budapesten, a Marczibányi téri Kodály Zoltán Ének-Zenei Általános Iskolában, középfokú tanulmányait pedig a Fáy András Közlekedésgépészeti Szakközépiskolában végezte. Aktív sportoló, fiatalkori pályafutásának és kiváló sporteredményeinek az Újpesti Torna Egylet (UTE) Atlétikai Szakosztálya adott otthont.

➤ Az érettségi bizonyítvány megszerzését követő évben – önképzés keretében – egyetemi tanulmányok folytatására készült, és 1995-ben felvételt nyert a József Attila (ma Szegedi) Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar történelem, egy évvel később pedig filozófia szakára.

➤ 1999-től – saját kérésére – sorkatonai szolgálatot teljesített, időközben történelem szakos bölcsész egyetemi diplomát szerzett, a honvédségtől zászlósként szerelt át a rendőrséghez.

➤ 2000-től a Székesfehérvári Rendőrkapitányság bűnügyi vizsgálója. Első tiszti kinevezésére a Rendőrtiszti Főiskola tiszti rendőrszervező képzésének elvégzését követően, 2001-ben került sor.

➤ 2002-től a Fejér Megyei Rendőr-főkapitányság Bűnügyi Igazgatóság bűnügyi vizsgálója, 2004-től a megyei szerv Felderítő Alosztály, 2005-től a Gazdaságvédelmi Osztály, 2006-tól pedig a Bűnügyi Osztály vezetője, ebben az évben rendészeti szakvizsgát tesz. 2009-ben vezetői beosztásáról lemond, 2010-ig a főkapitányság megyei ügyeletvezetője.

➤ 2010-től az Országos Rendőr-főkapitányság állományában elemző tiszt, majd még ebben az évben az ORFK Bűnügyi Főigazgatóság Bűnügyi Főosztály Bűnügyi Osztály vezetője, 2012-től a Bűnügyi Elemző-Értékelő Főosztály vezetője. 2013-ban a belügyminiszter előlépteti rendőr ezredessé. Időközben rendészeti vezető, majd rendészeti mestervezető oklevelet szerez.

➤ 2016-tól a polgári nemzetbiztonsági közösség tagjaként, előbb a Terrorelhárítási Információs és Bűnügyi Elemző Központnál főigazgatói főtanácsadó, 2020-tól rendőrségi tanácsos, 2022-től pedig a jogutód Nemzeti Információs Központnál a szervezeti erőforrások integrálásáért felelős vezető.

➤ Felsőoktatási tanulmányainak folytatásaként 2018-tól a Nemzeti Közszerződési Egyetem Rendészettudományi Kar rendészeti vezető mesterképzés elemző-értékelő szakirányán hallgató, angol nyelvvizsgát tesz, és 2020-ban újabb diplomát szerez. Ezzel

párhuzamosan 2019-től posztgraduális képzés keretében a Rendészettudományi Doktori Iskola hallgatója, időközben korábban szerzett latin alapvizsgáját nyelvvizsgával erősíti meg.

➤ Elhivatottságát és szakmai odaadását szolgálati helyein számos rendőrkapitányi és rendőr-főkapitányi elismeréssel jutalmazták pályája kezdetétől. Emellett 2002-ben belügyminiszteri dicséretben és jutalomban részesül, 2007-ben a Fejér Megyei Közgyűlés Elnöke Fejér megye közbiztonságáért végzett munkáját elismeréssel jutalmazza. 2011-ben a Rendőrtiszti Főiskola rektora elismerésben, 2016-ban és 2019-ben a belügyminiszter elismerő oklevéllel és jutalommal díjazza munkáját. 2017-ben Magyarország köztársasági elnöke Magyar Arany Érdemkereszt kitüntetéssel adományoz számára.

➤ Több mint 15 éve – szolgálati helyeinek változása mellett – aktívan, önkéntes vállalással vesz részt a rendészeti felsőoktatás támogatásában óraadóként, szakdolgozatok és diplomamunkák bírálójaként, az egyetemi záróvizsgabizottságok tagjaként. Kezdetől fogva az a cél vezérli, hogy idővel a tudományos közösség tagjává válva gyakorlati tapasztalatait az egyetemi képzés és oktatás keretében hasznosítsa.

➤ Az MTMT-ben rögzített publikációinak száma 22, további 1 publikáció megjelenését 2023. november hónapra igazolta vissza a Belügyi Szemle. Ezekből 1 könyv, 4 könyvrészlet, 3 tanulmánykötet, illetve kutatási jelentés. A 15 folyóiratcikkből 3 külföldi folyóiratban megjelent angol nyelvű cikk, 7 db publikáció 'A', további öt pedig 'B', 'C', illetve 'D' kategóriás besorolású.

➤ Cieleszky Péter négy gyermek édesapja, fia és nagyobb leánya Dániában, illetve Hollandiában építőmérnöki, valamint pszichológiai egyetemi tanulmányokat, két kisebb leánya közép- illetve alapkú tanulmányokat folytat.

A doktorandusz életét erős tudatossága mellett folyamatos útkeresés is jellemzi. Az újra való nyitottság számára életfilozófiává vált, amelyet 2019-es dél-ázsiai, nepáli utazása koronázott meg. Legnagyobb eredménynek életében azt tartja, hogy két házasságból született gyermekei és tágabb családja számára biztonságos környezetet teremthetett. A munkában pedig annak felismerését, hogy biztonságos életviszonyokat csak az emberi méltóság értékének elsődlegességét valló, az együttműködés kultúráján alapuló társadalmi környezet kialakítása, és ennek értékeit óvó rendészet folyamatos önvizsgálattal együtt járó erőfeszítései teremthetnek. A rend eszméjéről szóló értekezéstervezet kontextusát ezen életrajzi adatok teremtik meg.

Budapest, 2024. szeptember 30.

Cieleszky Péter
doktorjelölt